

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a sudcov JUDr. Jozefa Kolcuna a JUDr. Oľgy Trnkovej v právnej veci žalobkýň : **1/ MUDr. E. R.**, bývajúca v L., **2/ Mgr. E. R.**, bývajúca v B., žalobkyne 1/, 2/ zastúpené JUDr. J. Č., advokátom v H., proti žalovanému : **R. H.**, bývajúci v L., zastúpený JUDr. J. B., advokátom v L., za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovaného : **A. , a.s.**, so sídlom D., v konaní **o náhradu škody a o zaplatenie nemajetkovej ujmy**, vedenej na Okresnom súde Lučenec pod sp.zn. 9 C 120/2008, o dovolaní žalobkyne 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. apríla 2009 sp.zn. 17 Co 32/2009,

t a k t o :

Dovolanie žalobkyne 1/ v zmeňujúcej časti výroku odvolacieho súdu **z a m i e t a .**

Žalovanému a vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Lučenec rozsudkom z 28. októbra 2008 č.k. 9 C 120/2008-83 uložil žalovanému zaplatiť žalobkyni 1/ z titulu jednorazového odškodnenia sumu 788 746,-- Sk spolu s 9 % ročným úrokom z omeškania od 19. júna 2007 do zaplatenia, všetko v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku. V časti o zaplatenie sumy 211 254,-- Sk spolu s 9 % ročným úrokom z omeškania od 19. júna 2007 do zaplatenia žalobu žalobkyne 1/ zamietol. Taktiež uložil žalovanému zaplatiť žalobkyni 1/ z titulu nemajetkovej ujmy sumu 500 000,-- Sk v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku. V časti zaplatenia sumy 1 000 000,-- Sk žalobu

žalobkyne 1/ zamietol. Ohľadom žalobkyne 2/ uložil žalovanému zaplatiť jej z titulu nemajetkovej ujmy sumu 250 000,-- Sk v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku, v časti zaplata sumy 750 000,-- Sk žalobu žalobkyne 2/ zamietol. Zaviazal žalovaného zaplatiť štátu na účet Okresného súdu Lučenec súdny poplatok vo výške 92 322,-- Sk v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané ohľadom nároku žalobkyne 1/ na jednorazové odškodnenie, že tento je dôvodný len v časti priznanej sumy 788 746,-- Sk. Tento nárok vyplýva žalobkyňi 1/ analogicky z ustanovenia § 448 Občianskeho zákonníka (ďalej OZ), ktorý upravuje nárok na pozostalostnú úrazovú rentu. Je nepochybné, že žalobkyňa 1/ a nebohý MUDr. R. v čase svojho úmrtia mali vzájomnú vyživovaciu povinnosť, ktorá vyplýva zo Zákona o rodine, a to z ustanovení § 71 ods. 1, 2. Z § 92 ods. 3 zák.č. 461/2003 Z.z. je zrejmé, že žalobkyňi 1/ nevznikol nárok na pozostalostnú úrazovú rentu, keďže v čase úmrtia poškodený MUDr. M. R. už dovŕšil dôchodkový vek, takže jej vznikol nárok na jednorazové odškodnenie. Treba vychádzať práve z negatívneho vymedzenia uvedeného § 92 ods. 3 zákona o sociálnom poistení. Nárok na úrazovú pozostalostnú rentu s poukazom na ustanovenie § 448 OZ možno uplatniť aj bez splnenia práve týchto podmienok (že poškodený nezomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania). Účelom jednorazového odškodnenia je uľahčiť prekľutiu nepriaznivej finančnej situácie rodiny, spôsobenej stratou príjmu poškodeného a umožniť rodine zosnulého prispôbiť sa zmeneným životným podmienkam. Je nepochybné, že v čase svojej smrti bol poškodený MUDr. M. R. starobným dôchodcom, avšak vykonával aj zárobkovú činnosť ako poskytovateľ lekárskej starostlivosti.

Na odvolanie žalobkyň 1/, 2/, žalovaného ako aj vedľajšieho účastníka Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 29. apríla 2009 č.k. 17 Co 32/2009-149 rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobkyňi 1/ z titulu jednorazového odškodnenia sumu 26 181,57 € s 9 % ročným úrokom z omeškania od 19. júna 2007 do zaplata zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Rozsudok okresného súdu vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobkyňi 1/ z titulu nemajetkovej ujmy 16 596,96 € a žalobkyňi 2/ z titulu nemajetkovej ujmy 8 298,48 € potvrdil. Zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť na účet Okresného súdu Lučenec súdny poplatok vo výške 3 064,53 €. Žalobkyňiam 1/ a 2/ a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Uložil žalobkyňi 1/ zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi trovy konania vo výške 1 570,86 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Vo vzťahu k nároku na jednorazové odškodnenie odvolací súd uviedol, že prvostupňový súd nesprávne právne posúdil uvedenú časť nároku žalobkyne 1/. Pretože z ustanovenia § 448 OZ jednoznačne vyplýva, že fyzická osoba, voči ktorej mal zomrelý v čase svojho úmrtia vyživovaciu povinnosť má nárok len na pozostalostnú úrazovú rentu. Jednorazové odškodnenie podľa § 94 ods. 1 zák.č. 461/2003 Z.z. vzniká manželovi, manželke a nezaopatrenému dieťaťu poškodeného len vtedy, ak poškodený zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania. MUDr. M. R. nezomrel v dôsledku pracovného úrazu, preto jeho pozostalým nárok na jednorazové odškodnenie podľa § 94 ods. 1, 2 zákona o sociálnom poistení nevznikol. Vznik nároku na jednorazové odškodnenie nie je možné vyvodit' ani z ustanovenia § 92 ods. 3 zák.č. 461/2003 Z.z., ktoré preferuje nárok na jednorazové odškodnenie a nárok na pozostalostnú úrazovú rentu (u smrti v dôsledku pracovného úrazu), označuje až za v poradí druhý nárok, ktorý nastupuje len, keď nárok na prvý (jednorazové odškodnenie) nevznikol. Inak vymedzuje nárok na pozostalostnú úrazovú rentu Občiansky zákonník v § 448 „ak mal zomretý v čase svojho úmrtia vyživovaciu povinnosť voči fyzickej osobe, tej vzniká vždy nárok na pozostalostnú úrazovú rentu a jej vznik nie je viazaný na žiadne iné skutočnosti“. Nárok na jednorazové odškodnenie (obdobný nároku podľa § 94 ods. 1, 2 zák.č. 461/2003 Z.z.) Občiansky zákonník neupravuje (nepriznáva).

Rozsudok odvolacieho súdu napadla žalobkyňa 1/ dovolaním. Dôvodnosť dovolania odôvodňovala ustanovením § 241 ods. 1 písm.a/, b/, c/ O.s.p. Uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu nedostatočným spôsobom odôvodňuje zamietnutie jej nároku na jednorazové odškodnenie a jeho dôvody nie sú pre ňu presvedčivé. Je toho názoru, že odvolanie bolo podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený, keďže žalovaný odvolanie nepodal a do skončenia lehoty na podanie odvolania s podaním odvolania vedľajšieho účastníka neprejavil kvalifikovaným spôsobom súhlas. Nemožno súhlasiť s odôvodnením odvolacieho súdu v tom smere, že pre rozhodnutie o jej nároku je dôležité zistenie, že jej manžel neumrel následkom pracovného úrazu a preto jej nárok na jednorazové odškodnenie nevznikol. V tejto súvislosti je rozhodujúcim ustanovenie § 448 veta druhá OZ, že nárok na pozostalostnú rentu sa posúdi podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení. Je jednoznačne toho názoru, že výklad, ktorý v napadnutom rozsudku prijal odvolací súd je výkladom, ktorý je v rozpore so zmyslom pozostalých na náhradu škody. Napadnuté rozhodnutie ju stavia do pozície menejcenného človeka, ktorý z dôvodu svojho veku a toho, že mu zomrel manžel bráni v satisfakčnej funkcii náhrady škody len tým, že vykladá len

základné ustanovenia zákona bez toho, aby prijal jej výklad. Ustanovenie § 92 ods. 3 zákona o sociálnom poistení jednoznačne upravuje, že nárok na pozostalostnú úrazovú rentu nevzniká fyzickej osobe, ktorej z dôvodu smrti poškodeného vznikol nárok na jednorazové odškodnenie. Toto ustanovenie zákona je nesporne špeciálnym ustanovením § 92 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Ak by totiž prijala výklad odvolacieho súdu o tom, že jednorazové odškodnenie by jej prináležalo len v prípade, keď by jej manžel zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, potom by nemala nárok ani na pozostalostnú úrazovú rentu, pretože ustanovenie § 92 ods. 1 zákona o sociálnom poistení upravuje právo fyzickej osoby, voči ktorej mal poškodený, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania nárok na pozostalostnú úrazovú rentu. Takýto výklad by však negoval význam ustanovenia § 448 OZ. Takýto výklad zákona je podľa jej názoru v rozpore so základnými princípmi a ustanoveniami Občianskeho zákonníka, pretože nevyplýva zo skutočností, s ktorými zákon vznik jej nároku na náhradu škody spája a z vyššie rozobratých dôvodov je nesporné v rozpore s dobrými mravmi. Tvrdí teda, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, celé konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie veci, preto navrhuje, aby dovolací súd podľa ustanovenia § 243b ods. 2 veta druhá O.s.p. zmenil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvého stupňa a zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni 1/ z titulu jednorazového odškodnenia sumu 26 181,57 € s 9 % ročným úrokom z omeškania od 19. júna 2007 do zaplatenia ako aj trovy konania.

Uznesením z 8. decembra 2009 sp.zn. 17 Co 32/2009 Krajský súd v Banskej Bystrici opravil záhlavie rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. apríla 2009 sp.zn. 17 Co 32/2009 tak, že uviedol v záhlaví predmetného rozsudku vedľajšieho účastníka na strane žalovaného A., a.s. B.

Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne 1/ nevyjadril.

Vedľajší účastník vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne 1/ uviedol, že súhlasí s právnymi závermi odvolacieho súdu a navrhol dovolanie žalobkyne 1/ zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom

(§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne 1/ nie je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale aj v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. (t.j., či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Dovolateľka žiadnu z týchto väd nenamietala a jej existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Žalobkyňa 1/ namietala, že žalovaný odvolanie nepodal a do skončenia lehoty na podanie odvolania s podaním odvolania vedľajšieho účastníka neprejavil kvalifikovaným spôsobom súhlas, preto je toho názoru, že odvolanie bolo podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený.

Podľa § 201 O.s.p. účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevylučuje. Ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom, môže podať odvolanie aj vedľajší účastník. Vedľajší účastník má v zmysle § 201 O.s.p. rovnaké právo podať odvolanie ako hlavný účastník a to vo všetkých prípadoch, keď z hmotnoprávneho predpisu vyplýva výslovne spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkmi. V prejednávanej veci ide o škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, na ktoré sa vzťahuje povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu upravené zákonom č. 381/2001 Z.z., ktoré má žalovaný uzavreté s vedľajším účastníkom. Výrok v rozsudku prvostupňového súdu, ktorým zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni 1/ odškodnenie z titulu jednorazového odškodnenia by v konečnom dôsledku zaťažovalo vedľajšieho účastníka. Nemožno preto vedľajšiemu účastníkovi uprieť právo na odvolanie, ktoré Občiansky súdny poriadok v takýchto prípadoch výslovne umožňuje. Z uvedeného je zrejmé, že odvolacie konanie netrpí ani inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.).

Dovolateľka namietala, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych právnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Posúdiť, či je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu so zreteľom na uplatnený dovolací dôvod (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.), obsahovo konkretizovanému dovolacími námietkami správny (§ 243b ods. 1 O.s.p.), znamená v danom prípade preskúmať opodstatnenosť odvolacím súdom vysloveného právneho názoru, že či v zmysle § 448 Občianskeho zákonníka širokým výkladom uvedeného ustanovenia možno analogicky priznať žalobkyni 1/ nárok na jednorazové odškodnenie.

Podľa ustanovenia § 448 OZ fyzická osoba, voči ktorej mal zomrelý v čase svojho úmrtia vyživovaciu povinnosť, má nárok na pozostalostnú úrazovú rentu. Tento nárok sa

posúdi a suma pozostalostnej úrazovej renty sa určí podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení.

Podľa ustanovenia § 92 ods. 1, 3 a 4 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, fyzická osoba, voči ktorej mal poškodený, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, v čase úmrtia vyživovaciu povinnosť určenú súdom, a v čase úmrtia nedovršil dôchodkový vek, alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok, má nárok na pozostalostnú úrazovú rentu. Nárok na pozostalostnú úrazovú rentu nevzniká fyzickej osobe, ktorej z dôvodu smrti poškodeného vznikol nárok na jednorazové odškodnenie. Nárok na pozostalostnú úrazovú rentu zaniká dňom, v ktorom by poškodený dovšil dôchodkový vek.

Podľa § 94 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z.z. manžel, manželka a nezaopatrené dieťa poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, majú nárok na jednorazové odškodnenie. Suma jednorazového odškodnenia manžela alebo manželky je 730-násobok denného vymeriavacieho základu, najviac 1 000 000,-- Sk.

Pre posúdenie nároku žalobkyne 1/ na jednorazové odškodnenie tak ako to zdôraznil aj odvolací súd je dôležité zistenie, že poškodený MUDr. M. R. neumrel následkom pracovného úrazu ale úrazu, ktorý utrpel X. ako chodec pri zrážke s osobným automobilom riadeným vodičom R. H. (žalovaným). V deň poškodenia zdravia bol MUDr. R. poberateľom starobného dôchodku. Žalovaný zodpovedá za škodu poškodeným pozostalým podľa § 420 OZ, poškodený MUDr. R. a žalovaný neboli vo vzťahu pracovnoprávnom. Žalobkyňa 1/ je pozostalá manželka poškodeného MUDr. R.

Na položenú otázku dovolateľkou, v daných súvislostiach významnú z hľadiska posúdenia veci, či fyzická osoba, voči ktorej mal zomrelý v čase svojho úmrtia vyživovaciu povinnosť, má nárok na jednorazové odškodnenie (ak poškodený nezomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania) môže aj odvolací súd odpovedať len záporne tak, ako to správne posúdil i odvolací súd. Totižto, z ustanovenia § 448 OZ jednoznačne vyplýva, že fyzická osoba, voči ktorej mal zomrelý v čase svojho úmrtia vyživovaciu povinnosť má nárok len na pozostalostnú úrazovú rentu. Ak Občiansky zákonník v citovanom ustanovení striktnie upravuje len nárok na pozostalostnú úrazovú rentu, nemožno s poukazom na ustanovenie § 448 OZ širokým výkladom uvedeného ustanovenia analogicky priznať

žalobkyni 1/ nárok na jednorazové odškodnenie. Uvedená právna úprava je striktná a jednoznačná a nemožno ju vykladať tak široko, aby bola odôvodnená úvaha súdu o tom, že podľa uvedeného ustanovenia analogicky prislúcha pozostalým aj nárok na jednorazové odškodnenie.

Jednorazové odškodnenie podľa § 94 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. vzniká manželovi, manželke a nezaopatrenému dieťaťu poškodeného len vtedy, ak poškodený zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania. MUDr. M. R. nezomrel v dôsledku pracovného úrazu a preto jeho pozostalým nárok na jednorazové odškodnenie podľa § 94 ods. 1, 2 zákona o sociálnom postení nevznikol. Vznik nároku na jednorazové odškodnenie nie je možné vyvodiť ani z ustanovenia § 92 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z., ktorý preferuje nárok na jednorazové odškodnenie a nárok na pozostalostnú úrazovú rentu (u smrti v dôsledku pracovného úrazu) označuje až za v poradí druhý nárok, ktorý nastupuje len keď nárok na prvý (jednorazové odškodnenie) nevznikol. Nárok na jednorazové odškodnenie (obdobný nároku podľa § 94 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z.z.) Občiansky zákonník neupravuje.

Z uvedeného vyplýva, že rozsudok odvolacieho súdu bol z hľadiska uplatnených dovolacích dôvodov správny. Pretože nebolo zistené, že by rozsudok odvolacieho súdu v jeho zmeňujúcej časti bol postihnutý vadou uvedenou v § 237 O.s.p., či tzv. inou vadou konania v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p., ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne 1/ do zmeňujúcej časti výroku odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní nebola žalobkyňa 1/ úspešná. Právo na náhradu trov dovolacieho konania vznikol žalovanému a vedľajšiemu účastníkovi (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalovanému a vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nebol podaný návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. mája 2010

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová